

Гуцаленко Л. В.,
д. е. н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Лепетан І. М.,
здобувачка кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТОМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ РИЗИКІВ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Воєнний стан, як наслідок російської агресії, вніс багато змін у діяльність підприємств та середовище їх функціонування. «Через російську агресію українські аграрії зазнали значних втрат. Від знищення сільськогосподарської техніки на загальну суму 5,8 млрд. дол. США до втрати та руйнування тваринницьких ферм на понад 250 млн. дол. США. А міжнародні ціни на продовольство у 2022 році зросли приблизно на 35 %. Тільки після налагодження нових шляхів експорту вдалося стабілізувати ситуацію. Тому для відновлення українського агросектору необхідна підтримка», – зазначив Висоцький Т. М. [1]. Невизначеність є об'єктивною характеристикою існування суб'єкта господарювання в умовах воєнного стану, що безумовно накладає відповідні загрози і ризики у всіх сферах їх діяльності.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначається обов'язковість формування підприємствами власної облікової політики в правовому полі вітчизняних чи міжнародних стандартів і положень бухгалтерського обліку [2].

Альтернативність ухвалених рішень та їх регламентація відповідно до порядку ведення обліку, визначається суб'єктами господарювання у формуванні облікової політики, що дає змогу забезпечувати встановлений державою порядок формування облікової інформації й її узагальнення у фінансовій звітності.

Проведені дослідження свідчать, що питанням організації та формування облікової політики присвятили свої праці як зарубіжні, так і українські вчені.

Розвиток бухгалтерського обліку в Україні має власну історію, яка у

кожному періоді свого розвитку має певні особливості. Впровадження НП(С)БО, що орієнтовані на МСБО та МСФЗ, внесли свої корективи, особливо в галузеву облікову систему.

У наукових економічних дослідженнях існує близько пів сотні підходів щодо визначення поняття системи. Проведені дослідження дають нам підстави стверджувати, що систему визначають по-різному: як комплекс елементів, сукупність об'єктів; сукупність частин.

Окремі автори розмежовують онтологічний та гносеологічний аспекти цієї категорії. В онтологічному аспекті поняття «система» постає як сукупність елементів і зв'язків між ними, що існують об'єктивно, незалежно від волі та свідомості людей. У гносеологічному аспекті йдеться про використання поняття «система» й інших споріднених понять як інструменту пізнання сутності складних матеріальних систем. Цей аспект філософи називають епістемолого-методологічним [3].

Оскільки будь-яке підприємство є, насамперед, складною економічною системою, то його діяльність підпорядковується певним законам та закономірностям виникнення, функціонування і розвитку складових систем.

Однією із умов успішного функціонування підприємства є належним чином організована та адаптована до внутрішнього і зовнішнього середовища облікова система. Спостерігається також різновекторне бачення сутності облікової системи.

Обліковій системі властиві певні ознаки, зокрема: динамічність, багатоаспектність, ієрархічність, об'єктивність, цілісність (табл. 1).

Проведений аналіз розвитку облікової системи в підприємствах аграрного бізнесу свідчить про низький рівень адаптації до умов ризику та невизначеності.

Від стану облікової політики підприємства залежить рівень організації бухгалтерського обліку, якість і достовірність обліку, забезпечення внутрішніх та зовнішніх користувачів об'єктивною та своєчасною інформацією та, загалом, фінансовий стан конкретного суб'єкта господарювання.

Ознаки облікової системи

№ з/п	Ознаки обліку як системи	Пояснення системних ознак
1	Динамічність	Система обліку знаходиться в постійному русі та розвитку, що пов'язано із змінами вектору розвитку суспільства
2	Багатоаспектність	Систему обліку можна розглядати як науку, як функцію управління
3	Ієрархічність	Система обліку формується і змінюється під впливом зміни економічних явищ та розвитку суспільства
4	Об'єктивність	Система обліку має забезпечувати користувачів об'єктивною, неупередженою інформацією
5	Цілісність	Складові елементи системи обліку мають забезпечуватись її складові (фінансова, управлінська, податкова, статистична) взаємоузгодженими законодавчими актами

Саме тому для формування облікової політики підприємства має визначальне значення суттєвість облікової інформації, які визначає спроможність її впливу на рішення користувачів фінансової звітності.

Література

1. Укрінформ – актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3876300-prami-zbitki-agrosektoru-ukraini-za-dva-roki-vijni-stanovlat-ponad-10-milardiv-visockij.html>
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996–XIV. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 8.09.2024 р).
3. Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т. 1. Редкол.: відп. ред. С. В. Мочерний та ін. К.: Академія, 2000. 864 с.